

Prøver – Evaluering – Undervisning

Håndarbejde

Maj-juni 2008

Ved fagkonsulent Bo Ditlev Pedersen

Prøveoplæggene

Generelt afspejler prøveoplæggene de tre centrale kundskabs- og færdighedsområder (herefter CKF'er), der er i faget, men der er desværre en tendens til, at det samfundsmæssige og kulturelle indhold er nedtonet. Der er en tendens til, at prøveoplæggene søger mod slutmålene: ”Tekstile arbejdsområder” og ”Det skabende håndværk”, mens ”Det samfundsmæssige og kulturelle indhold” ikke i samme grad er kommet til udtryk i prøveoplæggene.

Det er derfor vigtigt, at prøveoplæggende fremover også i højere grad vægter de samfundsmæssige og kulturelle slutmål, idet et øget fokus på denne del af Fælles Mål kan åbne elevernes bevidsthed om, at tøj og beklædning ikke blot handler om mode, men i høj grad også signalerer til ens omgivelser, hvilken samfundsgruppe eller folkeslag man tilhører. Forskellige folkeslags beklædning afspejler derfor, hvilken økonomisk og samfundsmæssig status disse personer har, eller hvilket teknologisk niveau de befinder sig på. Dermed bliver prøveoplægget mere bredt og spændende, således at der ikke kun fokuseres på de håndværksmæssige processer.

Undervisningsbeskrivelserne

På én af skolerne havde prøveoplæggene været meget åbne. Men ifølge den beskikkede censor påvirkede det ikke elevernes evne til at fastlægge et løsningsforslag på den stillede prøveformulering. På en anden skole var prøveoplægget meget lukket i forhold til elevernes selvstændige planlægning af opgaven. Men ifølge den beskikkede censor passede dette prøveoplæg eleverne i sværhedsgrad.

Eksaminator skal gøre sig umage med at udarbejde prøveoplæg, der har den rette balance mellem åbenhed og lukkethed. Prøveoplæggene skal tage udgangspunkt i de faglige krav i Fælles Mål og prøvevejledningen og ikke i elevernes faglige niveau i undervisningen. Så kunsten for eksaminator er at udarbejde sådanne prøveoplæg, der på den ene side klart fortæller eleven, hvad der forventes af denne, og på den anden side giver eleven plads til at komme med egne input til prøven, således at eleven kan vise sin faglighed på det højeste niveau.

Hvordan forløb prøveafholdelserne?

Orden og overskuelighed i lokalet

Der er forskellige meldinger fra de beskikkede censorer: På en skole blev prøven afholdt i et mødelokale, fordi deres normale håndarbejdslokale ikke kunne bruges grundet emneuge på skolen. På

en anden skole var der ikke et separat faglokale til håndarbejde, og derfor blev prøven afholdt i et lille lokale, som også deles med billedkunst. Dette lokale var meget rodet, og håndarbejde havde ikke meget plads.

Det er nødvendigt, at prøveafholdelsen foregår i lokaler, som lever op til et forsvarligt niveau både fagligt og sikkerhedsmæssigt. Derfor bør prøveafholdelsen foregå i et lokale, som gør, at eleverne ikke hæmmes i deres faglige præstation. Et lokale med meget rod kan hæmme elevernes præstationer, idet det kan forventes, at de bruger forholdsvis meget prøvetid til at overskue og finde de nødvendige redskaber og materialer. Det hører med til god undervisning, at eleverne lærer, at det er en praktisk nødvendighed at holde god orden på sin arbejdsplads. Denne ordenssans bidrager til, at eleverne bedre kan rette deres koncentration mod det endelige mål: at fremstille et godt håndværksmæssigt produkt.

Elevernes forberedelse til prøven

Generelt havde alle elever en positiv indstilling til prøveafholdelsen og var motiverede til at lave en god præstation. Det er vigtigt, at læreren giver eleverne en grundig beskrivelse af prøveforløbet, således at eleverne ved, hvordan prøven rent praktisk skal afholdes. Denne beskrivelse kan være medvirkende til, at eleverne er mere afklarede i forhold til prøveforløbet, og dette kan for visse elever nedsætte nervøsiteten, således at de bedre kan holde fokus på den faglige præstation.

Lærernes forberedelse til prøven

De fleste af lærerne havde forberedt sig godt til prøvedagen. Men som omtalt tidligere var der en skole, hvor lokalet, som prøven skulle finde sted i, var meget rodet. Det er lærerens ansvar, at prøvelokalet fremstår med en god orden, så eleven har overblik over lokalet. Det er meget vigtigt, at lærerne har sørget for, at alle maskiner, hjælpemidler og materialer er til stede i prøvesituationen, således at eleverne kan koncentrere om fremstillingsprocessen.

I prøvebekendtgørelse nummer 351 af 19. maj 2005 står der i § 13, stk. 2: ”Institutionen skal sikre, at eksaminanden har hensigtsmæssige arbejdsforhold under prøven”. Derfor skal lærerne sikre sig, at eleven relativt nemt kan benytte prøvelokalet og dens faciliteter uden de større komplikationer.

Én af censorerne påpeger også, at én af lærerne sammen med eleverne havde gennemgået alle materialer og redskaber, der var til stede i prøvelokalet, og sørget for at symaskinerne var i orden. Dette er et fint eksempel på, at kontrol og vedligeholdelse af symaskiner kan lægges ind som en naturlig del af

undervisningen. På denne måde får eleverne en god indsigt i, at forudsætningen for et godt produkt blandt andet er en god vedligeholdelse af for eksempel symaskiner og andre hjælpemidler.

Elevers brug for hjælp undervejs

På én af skolerne havde eksaminator og censor aftalt, at eleverne først og fremmest skulle løse opgaven på egen hånd. Eleverne var meget selvstændige. Dog havde en enkelt elev brug for hjælp til at læse syvejledningen. Jo større selvstændighedsgrad eleven kan løse den stillede opgave med, jo mere påvirker det den samlede bedømmelse i positiv grad. Det er naturligvis tilladt for eleven at spørge om, hvor forskellige materialer og værktøjer befinder sig i lokalet – både til læreren og andre elever – da det ikke indvirker på den selvstændige præstation.

Hvorvidt eleverne blev færdige med deres planlagte opgave

På én af skolerne blev langt de fleste elever færdige med deres produkter, mens censor medvirkede i prøveafholdelsen. På en anden skole var eleverne næsten færdige med opgaven, da censor var i lokalet, og de kunne ikke finde på flere opgaver. Dermed fik censor ikke rigtig mulighed for at se eleverne arbejde med opgaven.

Det er vigtigt, at lærerne og eleverne i fællesskab vurderer omfanget af opgavens varighed. Det kan naturligvis være vanskeligt at vurdere, men lærerne bør have så meget erfaring med den pågældende opgave, at de har et realistisk billede af tidsforbruget. Det kan være en svær opgave for censor at give en bedømmelse, hvis denne ikke har været til stede ved opgavens fremstillingsproces. Derfor bør lærerne i undervisningstiden hele tiden vurdere, hvor langt eleven er kommet i opgaveløsningen, og hvor meget der skal fremstilles, mens censor er til stede.

Elevernes mundtlige redegørelse

Foruden den praktiske prøve foregår der også en mundtlig prøve, hvor eleven skal redegøre for valget af materialer og værktøj, produktets udseende og funktion. Eleverne vil meget gerne fortælle om deres produkt, hvilket gør, at eksaminator og censor kan vurdere, om eleverne kan bruge de korrekte faglige betegnelser for brugen af teknikker og værktøj, og om eleverne kan italesætte deres designmæssige tanker. For at det ikke skal virke som et kunstigt element under prøveafholdelsen, er det vigtigt, at lærerne lærer eleverne at formulere sig om deres egne design- og håndværksmæssige processer i den daglige undervisning, således at eleverne ser denne form for undervisning som en naturlig del af det kreative og håndværksmæssige arbejde.